



# Будь готов/ ЯМДЕ ЛИЙ

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

0+

## Фотопроект



Л. ГРИГОРЬЕВАН фотожо.



**СНИМКЫШТЕ** Медведево гимназийыште 11-ше классыште тунемше Илья Глушковым ужыда. 9-ше классым У Торъял район Токтарсола школышто тунем пытарен. Тушто шымлыме пашалан шўмангын: районышто, республикыште эртаралтше конкурслаште сеныше-влак радамыш лектеден. «Ямде лий» газет дене пентгыде кылым кучен. Активист улмыжлан көра «Орлёнок» всероссийский йоча рўдерыште канаш путёвкым пуэныт. Медведево гимназийыште эртаралтше «Супер гимназист – 2019» конкурсышто икымше верыш лектын. Кугыжаныш марий йылме дене районысо олимпиадыште кок ий почела икымше лийын. Туныктышыжо – Римма Ивановна Чендемерова. «Мунло» уш-акыл маратфонышто ий еда тагасен: Медведево районнын командыжым вуйлатен.

## Марий Эл Республикыште илыше калык!

Йоча-влакым аралыме тўнямбал кече дене саламлем!

Палена, йоратымашым шижын кушшо ег пиалан лиеш. Ача-аван шўм-чон шокшышт, лишыл ег да туныктышо-влакын тургыжланымашышт йоча-влаклан шкалан ўшанаш, неле-йосым сенаш вийым пуат, илышыште чын корным ойыраш да шонымашке шуаш полшат. Сандене кугыен-влак йоча-влак верч тыршышаш, нунын усталыкыштым вияндаш полшышаш, Шочмо элым йораташ да пагалаш туныктышаш улыт.

Мемнан элын тўн направленийже – ешым да йоча пагытым аралымыш. Самырык тукум келге шинчымашым налже, спорт дене кылым кучыжо, тўрлө кружокыш, секцийыш коштышо манын, кўлеш йон-влакым ыштыме. Марий Элыште пытартыш ийлаште ятыр у йочасадым, школым чонена, спортзалла ден ешартыш шинчымашым пуышо рўдерлам олмыктена. Россий Федерацийын Президентше В.В.Путинын пентгыдемдыме национальный проектше почеш тидым ышташ йон пуалтеш.

Ача-ава, туныктышо-влаклан самырык тукум верч тыршымыланда, туныктымыланда да воспитатлымыланда тауштем.

Республикыште илыше калыклан, эн ончычак, йоча-влаклан пентгыде тазалыкым, чыла сайым, сенымашым да поро кумылым тыланем.

**Марий Эл Республикым  
Вуйлатыше А.А.Евстифеев.**

## Йонген йынгыр онлайн

Российште коронавирус шарлымылан көра тений выпускник-влак пытаргыш йынгырым онлайн йон дене эртареныт. «Пытаргыш йынгыр – 2020» всероссийский акций тунемше да туныктышо-влакым иктыш ушен. Тудо выпускник-шамычлан могай шарнымашым коден?



**Алёна ТОКТАРОВА (Шернур, Мустай):** «Кызытсе жапыште онлайн йон эн сай. Но пайрем кечын чон шижмашым, тургыжланыме татым тўрысnek тўжвак лукташ ыш лий. Пытаргыш йынгыр – тиде школ дене чеверласыме кече. Тудо кажнылан пайрем семын шарнымашеш кодшаш. Мыланна, йолташ-шамыч дене вашлийын, онгыр йўкым колаш ыш логал. Коронавирус эрта, да ме чыланат пырля чумыргена манын ўшанена».



**Аня КНЯЗЕВА (Параньга):** «Ты всероссийский акцийыш мыят ушненам. Шонен лукшо-влаклан таум ойлем. Туныктышо-шамычын поро шомакышт, сугынышт кажне выпускникын чонышкыжо логалыныт, шонем. Онлайн йон дене пайдаланен, ме вашла саламленна – тиде чыла сай. Но моло ийлесе выпускник-влак семын мемнам куан ыш авалте. Латик ий пырля тунемме йолташ-влак дене тиде кечым пырля эртараш ыш лий, пытаргыш йынгыр ыш йонго, пытаргыш вальсыште ышна пёрд, ачана-авана, мемнам ончен, шинчавўд йоре ышт куане – тидлан көра ты кечын кумылем волыш».



**Е.ИВАНОВА**  
йодыштын.

2020 ийыште ЕГЭ-м вузыш тунемаш пураш шонышо-влак гына кучат. 3 июлышто географий, литератур да информатике дене экзамен лиеш; 6,7 июль – руш йылме; 10 июль – профильный математике; 13 июль – историй да физике; 16 июль – обществознаний да химий; 20 июль – биологий да йот йылмыла дене (возымо ужаш); 22 да 23 июль – йот йылмыла дене (каласкалыме ужаш).

## Сенгымаш



**Марий Элысе**  
6-14 ияш йоча-влак «Полицейский Дядя Степа» всероссийский усталык конкурсын регионсо этапштыже тагасеныт. Кугу Сенгымашлан 75 ий теммылан пөлеклалтше конкурсышто икшыве-влакын сўретышт да шке ыштыме арверышт аклалтыныт.

Тулык, ача-ава деч посна кушшо йоча-влаклан Волжск рўдерын воспитанникше-влакын «Лучший друг ребят» тўшка пашашт икымше вер дене палемдалтын. Йошкар-Олагыч Даша Орешкина кокымшо лийын. Тулык, ача-ава деч посна кушшо йоча-влаклан Лўльпан рўдерын тунемшыже Альбина Габдракапова кумшо верыш лектын.

Эн сай паша-влакым Всероссийский конкурсышко колтымо.

**Л.ГРИГОРЬЕВА**  
ямдылен.

## Историйым шергалына

\*1814 ий 31 майыште ик могырым Россий, Великобританий, Австрий, Пруссий да вес велым Людовик XVIII Парижский мирный договореш кидпалыштым пыштеныт. Тылеч вара наполеоновский империй ваштареш сар чарнен.

\*1916 ий 4 июнышто генерал Алексей Алексеевич Брусиловын вуйлатымыж почеш руш армий австро-венгерский да германский войска-влак ваштареш наступательный операцийым тўналын. Икымше тўнямбал сар годым тиде операций эн вианлан шотлалтын.

*Россий Президент В.В.Путинын указше почеш, Сенгымаш Парад 24 июнышто Москваште эртаралтеш.*

1 июнышто «Защитим детство» акций кышкарыште 9 гыч 12 шагат марте «Шокшо линий» пашам ышта. Йоча-влакын праваштым аралыме да пудыртымо шотышто йодышда лектеш гын, (8362) 64-17-34 номер дене йынгыртен рашемден кертыда.

26 май гыч 26 июнь марте Марий Эл Республикыште антинаркотический месячник дистанционно эртаралтеш. «Вконтакте» соцкылыште «Марий Эл без наркотиков» тўшкаш ушныман. Месячник годым конкурс, челлендж, семинар-влак эртаралтыт. Ёшан телефон пашам ышта.

Марий Элыште «Дерево добра» поро кумылым ончыктышо акций июнь мучаш марте эртаралтеш. Кажне кумылан ег ушнен кертеш.  
**Мом ыштыман?**  
Йочапёртыш, школ-интернатыш, ветеран да шонгыен-влак илыме пёртыш газет ден журналлан подпискым ыштыман.  
**Кузе?** [popiska.pochta.ru/derevo-dobra](http://popiska.pochta.ru/derevo-dobra) сайтыш пурен, дистанционно возалташ лиеш.



Морко район Кугу Шале ялысе книгагудо лудшылан поян. Лудаш йоратыше-влак тушто эре улыт. Но чер шарлыме жапыште паша радам вашталтын. Йоча да кугыен-влакым Лилия Сергеевна Владимирова ден Алевтина Николаевна Гурьева вашлийыт. Шке пашам йоратыше, поро кумылан книгагудо пашаен-влак кажне лудшылан келшыше книгагудо муаш полшат. Библиотеке пелен йоча-влаклан «Ужар тўня», «Ўжара» экологий да краеведений кружок-влак пашам ыштат.

#### А.Н.ГУРЬЕВА:

– Ондак библиотеке книгагудо аралыме верлийын гын, кызыт книгагудо пашаен-влак сомлжо вашталтын. Тудо шинчалан койдымо манаш лиеш. Интернет йоним кучылтын, презентацийым ямдылена, ончерымат электрон йон дене ончыктена. Шуко книгагудо Интернет-сайтыште муаш лиеш гынат, кагаз пушан «илыше» книгагудо лаштык-влакым чотышт шагале-мемн омыл. Книгагудышто 16000 утла книга уло. Тений Н.Быкова ден М.Родченкова шуко книгагудо пөлекленыт. Нунылан таум ойлена.



27 май – Библиотеке-влакын общероссийский кечышт.

#### Л.С.ВЛАДИМИРОВА:

– Тўжем наре лудшына уло. Утларакше – йоча-влак. Нуно школ программе почеш веле омыл, тыгак рушла, марла произведений-влакым лудыт. Газет ден журнал-влакым шергалаш йоратат. Купсола школышто тунемше-влак дене пеныгиде кылым кучена. Йоча-влакым тўрлө семын кумылаш-дена. Оңай ончерым ыштена, тўрлө



Фотом книгагудын архивше гыч налме.

тем-влакым викториным, мероприятий-влакым эртарена. Йомакым модына, почеламутым лудына, кыдалаш класслаште тунемше-влак дене тўрлө проектым ямдылена, конкурслашке да акциялашке ушнена. «В окопах Сталинграда» республикысе конкурсышто Диана Старикова 3-шо верым налын, Даша Семёнова, Саша Гурьев да Надя Петухова онлайн викториныште сеңыше лийыныт.

#### Е.ИВАНОВА.

## Йомакзе лўмеш



Авторын фотожо.

Кумдан палыме йомакзе Г.Х.Андерсенын шочмыжлан 215 ий темме лўмеш Руэм школышто «Театр – усталык – йоча-влак» фестиваль эртаралтын. Кумшо классыште тунемше-влак писательын «Снежная королева», «Огниво», «Принцесса на горошине», «Свинопас» йомакше-влакым модын ончыктеныт (снимкыште). Фестивальлан ятыр костюмым, декорацийым ямдыленыт. Йоча-влак рольымат мастарын модыныт.

#### Л.Г.ИВАНОВА, туныктышо.

Медведево район.

Айдемын илышыже – книга, айдеме – тудын авторжо.

Калыкмут.

## Тау, икымше туныктышо!

Шучко чер ынже шарле манын, ме школышко ышна кошт, пырля тунемме йолташ-влак дене вашлияш йон ыш лий. Икымше туныктышо В.В.Родионовалан тауштыме шомакым каласаш ыш лий. Ме тений 4-ше классым тунем пытарышна. Валентина Валерьевна мыланна ава гай. Икымше туныктышына эре пеленна лийын. Ме тудым нигунам огына мондо. Валентина Валерьевна, таза, палан лийза. Тунемшыда-влак эре куандарышт.

Сева НИКИТИН.  
Кужэнер, Шўдымарий.

## ПОДПИСКЕ

Ануш Морко районышто ила. Тудо «Ямде лий» газетлан подпискым ыштена.



Колюш Шернур районышто ила. Тудат «Ямде лий» газетлан возалтын.



Элина ден Борис Пошкырт кундемше илат. Нунат «Ямде лий» газетым йоратен лудыт. Подпискым ыштеныт.



А тый, пагалыме йолташ, «Ямде лий» газетлан подпискым ыштена? Ит юватыл, почто отделенийыш курж!

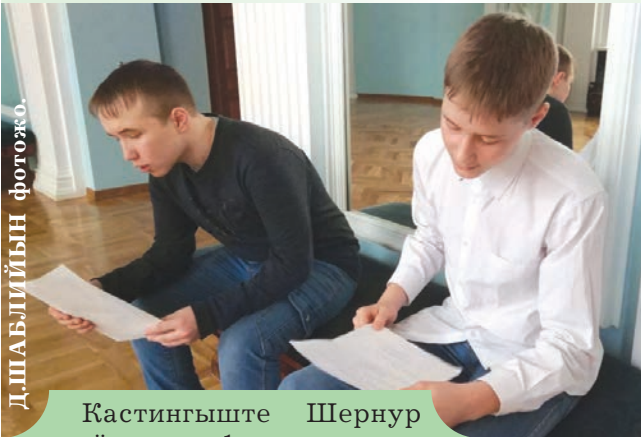
«Ямде лий» 2020 ий 30 май





## Иван огыл – Йыван

Д.ШАБЛИЙЫН фотожо.



Кастингыште Шернур посёлкысо 1-ше номеран школын 8-ше классыштыже тунемше Дима Веденькин (**снимкыште – шолаште**) лийын:

– Ме тушто мастарлыкнам ончыктенна. Фильм гыч кўчык ужашым, тўрлў геройын рольыштым модын ончыктенна. Шернур кундем гыч нылытын лийынна. Фильмышке логалын огынал гынат, кумылна волен огыл. Ала вес фильмыште модаш пиал шыргыжалеш.

*трендыште лияш тыршат, а шочмо калыкыштын тўвыраш нergen мондат. Тиде йодышат фильмыште ончыл верыш лектеш», –* ойла Денис.

**Мо нерген ойлалтеш?** Тўн герой Йыван ял гыч Йошкар-Оласе школыш тунемаш толеш. Тудын ача-аваже марий улыт. Йыванын марий улмыжым, кутырымыжым шке тагашыже-влак воштылыт. Тыглай огыл лўмжат олесе йоча-влаклан игылташ амалым ышта. Йыван коваж дене гына чон почын кутыра. Коважлан ялыш йынгырта да илышыж нерген каласкала. Тудо, изи рвезым лыпландараш манын, Онар патыр нерген легендым каласкала.

Икана рвезе Онар деч польшыым йодеш. Но патыр ок тол. Коважлан йынгырта. «Онар пўтынь марий калыкым арала гын, молан мыйым ок арале?» – шона рвезе. Тылеч вара марий улмыж деч коранеш да моло йоча-влак гай лияш шонен пышта. Умбакыже мо лийын, кином ончымеке пален налына.

Март тылзыште М.Шкетан лўмеш Марий национальный драме театрыште фильмыште войзалташ **кастинг** эртен. Чылаже 50 утла ег погынен. Тушко артист да тыглай ег-влак ушненыт. Тыгай роль-влак улыт: Йыван (12-16 ияш, лапкарак капан), Егор (12-18 ияш, уда койыш-шоктышан), Андрей (14-20 ияш, кужу капан, пенгыде капкылан), Настя (12-18 ияш), Егорын йолташыже-влак (12-18 ияш, осал койыш-шоктышан), Йыванын коваже (70 ияш). Тылеч посна Егорын «польшкалышыже», туныктышо, школ пашаен да моло йоча-влак.

Кастинг еше умбакыже шуйна. Тушко онлайн йон дене ушнаш лиеш.

**Х.АЛЕКСАНДРОВА.**

Марий Элын 100 ияш лўмгечыжлан чылан ямдылалтыт. Серызе-влак шочмо кундемыштлан пўлеклалтше почеламутым, ойлымашым, повестыым, пьесым возат, сўретче-влак сўретлат, мурызо-влак у мурым луктыт,

а режиссёр-влак фильмлан сценарийым возат да войзат. Шернур кундемын шочшыжо, режиссёр Денис Шаблий «Не Иван, или Как приручить богатыря» лўман фильмым сниматлаш ямдылалтеш. «Тиде фильмыште подростко-влакын проблемышт, йоча да ача-ава-влак кокласе кыл, икымше йоратымаш йодыш-влакым тарватена. Самырык ег-влак

Л  
Ушан  
подкогыльво

Лўсь



Лакан



Лазга – ладыра, одар, лаштыра.

Лайык – ныжылгын, шыман.

Лапла – чичка.

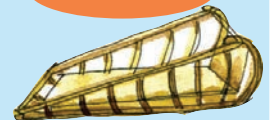
Лаче – петыртышан тодмо корзинга.

Ленеж – вочко.

Лепш



Лажинга



Ловык –

толкын.

Лонаш –

рўзаш, лўнгалташ, пуалташ.

Лўдў – капкан.

Лупо – укшер ора.

Лўлаш –

межым кыраш.

Лашман



Лепене

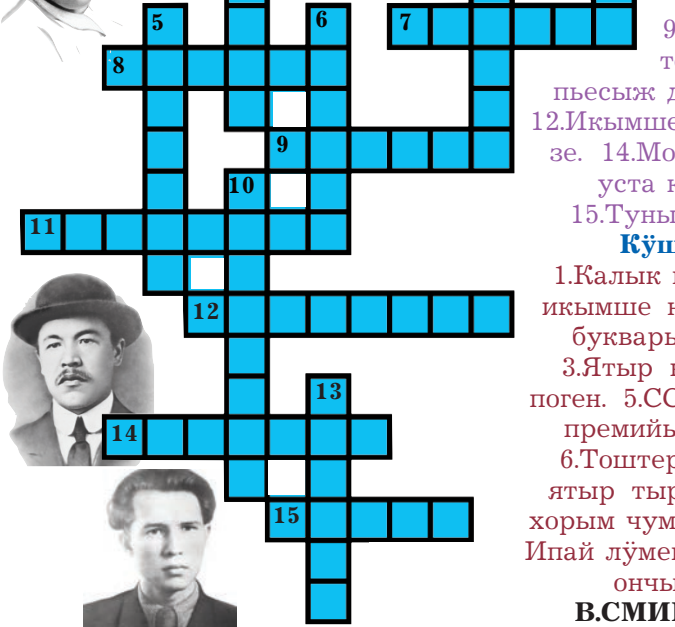


Летешка



Микале кидпашалан пеш мастар: **ленежым, лачым, лаканым, лажингам, лепшым** шке ышта. **Лўлашат** тунемын. Кидпашалан келшыше вондым, пушенгым ойыраш манын, пўртўс коклаш лекте. **Лазга** пистерым ончал савырныш. Йол йымалне **лашманже** мыняр шуко! Тўрлў тўсан **лепене** йыр пўрдеш. **Лўдўш** логалше **летешкамат** утарыш. Мучашлан **лупо** деке миен лекте. Ятыр укшерым погыш.

Автор-влак:  
**Ф.ЛЕБЕДЕВА,  
Л.ГРИГОРЬЕВА.**

Лүмлө  
ен-влак

## Шойдүн ялыш

Вашке кенеж шуэш. Мый кугезе ковам деке Шойдүн ялышке унала каем. Тушто пүртүс пеш мотор. Изам дене коктын Шой энерыш колым кучаш каена. Кеч олык лапыш воло, кеч чодырашке пуро, кеч пакчашке лек – чыла вере сылне, тамлын-тамлын үпшал-теш. Ял воктене пушенте-влак кушкыт, памаш йоргыктен йоген эрта. Вүдшө яндар да тамле. Тушко миемат, вүдшым подылам, кидем шўалтем. Торащтырак пасу шарлен возын. Чылажат шинчам куандара.

Эмилия ПЕТУХОВА.  
Кужэгер школ.

Шола гыч пур-  
лашке:

4. Уста драматург. 7. Марий сылнымутын пионерже. 8. Икымше оперым возен. 9. MAO-м вуйлатен. 11. «Салика» пьесыж дене чапланен. 12. Икымше марий шанчызе. 14. Морко район гыч уста композитор. 15. Туныктышо, поэт.

## Кўшыч ўлыкō:

1. Калык писатель лўмым икымше налын. 2. Марий букварьым ямдылен. 3. Ятыр калык мурым поген. 5. СССР кугыжаныш премийын лауреатше. 6. Тоштерым почмаште ятыр тыршен. 10. Чапле хорым чумырен. 13. Олык Ипай лўмеш премийым эн ончыч налын.

**В.СМИРНОВ** ямдылен.

рушла кутырен моштен, ни умылен огыл. Возкален коштшо-влак йомыныт да корным кычалыт манын шоненыт. Илыше-влак, Шап ден Унчо яллан лўмыштым ойлен, корным ончыктеныт. Переписчик-влак «Сапуньжа» манын возеныт, а марлаже Шап Унчо, Марий Шап, Шап лиеш. Шап ялыште илыше татар калык ялнам «Ямбаса» манеш.

**Оля СТЕПАНОВА.**

Морко район.

**Николь ИШМУРЗИНАН**  
сўретше.  
Татарстан, Агрыз, Буймо.

Т.Е.Евсеев лўмеш  
национальный  
тоштерлан – 100 ий.

Точко-влак олмеш чын  
вашмутым шындыза.

Тоштерым почаш кўлмō нерген пунчал ... лектын. 1920 ийыште Советский уремысе 32-шо пōртыштō ..., ... кабинетлам почыныт. 1921 ий 17 октябрь гыч ... тоштер маналтеш. Музейым икмыняр жаплан петыреныт. ... ийыште уэш почылтын. 1925 ийыште адак лўмжō вашталтын – ... Тиде ийынак икымше этнографий экспедицийышке лектыныт. Экспедиийым ..., ..., ... вуйлатеныт. 1941-1946 ийлаште тоштер пашам ыштен огыл. Тудын арверже-влак ... аралалтыныт. 1946 ий гыч ... музей маналташ тўналын. 1992 ий август гыч ... тоштер маналтеш.

**В.КУГОРНО** ямдылен.

Шочмо  
вер

Шочмо кушмо вер сōрале!  
Шомакем тораш шергылтше:  
– Теве олык, вўд юалге  
Корем дене вик чымалте.  
Лай мардеж шыман гуале,  
Помыжалте пич чодыра.  
Теве корно, нур шуйналте –  
Нагтая йолна умбаке.  
Теве кавадўр волгалте,  
Шыргыжале чевер кече.  
Ю пўртўсым ужмекем  
Огеш керт мурыде шўем.

**Ксения БУТЕНИНА.**  
Морко, Эгерсола.

Шап Унчо  
кушеч лектын?

Мыйын ялем – Шап Унчо.  
Шонгыен-влакын ойышт почеш,  
ялын лўмжō Екатерина  
Великая годымак пале лийын.  
Переписчик-влак тўрлō ял гоч  
коштыныт. Мемнан ялышкат  
толын шуыныт. Ял калык ни





# 1 июнь – Йога-влакым аралыте тўжымбал кере.

1949  
ий гыч палем-  
далтеш.

**Шкем кузе кучаш**

## Чыла мошта йоча

Моштем мый эрыктен паренгым,  
Шолтем, күлеш гын, шўрымат.  
Шолтем саска дене вареньым,  
Эрдене – пучымышымат.

Шуэш гын кочмыда омлетым,  
Сита иктаж вич-куд мунат.  
А кө пеш йората котлетым,  
Чыталтыза вич-куд минут.



Коклан күнчаш полшем йыраным,  
Пакчашке вўдым нумалам.

Пөрт йыр печен шындем саварым,  
Колун дене пумат шелам.



Мемнан вўта тич – лудо-комбо,  
Күлеш пукшаш, йўкташ чылам.  
А четлык көргыштө лу кролик  
Вуча мўйшудым, ковыштам.

Моштем мый шахмат дене модын,  
Сенем эсогыл ачамат.  
Шоктем артист гаяк гармоньым,  
Кертам тендам куштыктенат.



Шотлем йолташлан Интернетым,  
Смартфон модеш вел кидыштем.  
Колташ изам дек СМС-ым  
Ачам-авамланат полшем.



Мый рвезе пеш крутой улам:  
Чыла моштем, чыла кертам.  
Вашмутым полшыза муаш:  
Күлеш мо тунемаш кошташ?

**Н.ЗОЛОТАРЁВ.**

**Кужэнер, Ёштымбал.**

## Ах, тутло!

Мемнан ешыште кочкышым авам ямдыла.  
Пайрем годым ачам да мыят полшена. Тунам  
чыланат ала-мом гынат пўчкедена, шолтена.  
Пайрем шўлышым мый пеш йоратем! А пулаш-  
камуныжым эшеат чот! Тиде кочкышым авам  
теве тыге ямдыла: паренгым пўчкеда, тушко  
кўчымө муным тўча, шинчалым да шорым изи-  
шак ешара. Чыла сайын луген, конгашке  
шында, лукмеке йўкшыктара. Ах, тутло!

**Даниил ЯКИМОВ.**

**У Торъял, Токтарсола.**

6

«Ямде лий» 2020 ий 30 май

Йоча кугыенгын  
мутшылан чот ўшана. Осалым шонышо-влак тидын  
дене пайдаланен кертыт. Сандене те, ача-ава-влак,  
умылтарышаш улыда: преступникын кидышкыже  
логалаш огыл манын, икшывыда палышаш.

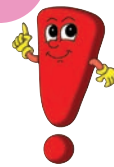
Тый дечет иктаж-  
могай уремым ончыкташ  
йодыт гын, корным умылта-  
ре, пырля ит кай.

Уэш-пачаш сөрвалат але «Кампеткым  
пуэм», «Оksam тўлем» маныт гынат, ит көнө.  
«Мөнгө миен толам, ача-авамым шижтарем», –  
манын вашеште.

Лида, киношто сниматлалташ але  
моторлык конкурсыш, кастингыш ўжыт. Тыгай  
годым «Кушко мийыман? Мый авам дене пырля  
мием» манын вашеште.

Воктенет машина чарна гын,  
кок-кум ошкыллан коран шогал.  
Палыдыме ег дек ит шич!

Иктаж-кө тыйын почешет эске-  
рен толеш гын, кеч-могай пөрт деран  
шогал да, окнашке ончалын, кидетым  
лупшал, пуйто тый тыште илет.



У тунемме ийыш-  
те 10 тўжем наре  
икшыве икымше гана  
йочасадыш кая.  
Тышеч 4 тўжем  
утлаже – 3 ияш деч  
изирак.

## Весела жап

Вашке чот  
вучымо ке-  
неж тўналеш.  
Кенеж – эн  
весела жап.  
Кече лекты-  
нат ок шукто,  
кайык-влак  
сылне му-  
рыштым йон-  
галтарат. Пуйто тыйым уремышке модаш  
ўжыт. А уремыш лектат гын, пуримет ок  
шу: ала-могай йомакыште улмыла веле  
чучеш. Чыла вере ужарге, а пеледышы-  
же-влак кузе сөралын койыт.



**Авторын сўретше.**

**Волжский, Карай.**

**Даниил РОМАНОВ.**



## Кенежым вучем

Мый кенеж толмым чот вучем. Молан манаш гын, коча-кова деке кошташ йоратем. Шуко жапым нунын пелен эртарем. Пörтыштö түрлö сомылым тörлем, пакшаште шүкшудым кұрам, вүдым шавем.

Кенежым чодыраште мо гына уке! Снеге, мör, энжж, модо – погаш веле ит öркане. Кече пелтыме годым йолташ-влак дене вүд воктене жапым эртарена: модына, йүштылына.

**Яна ДМИТРИЕВА.**

**Морко, Коркатово.**

Ик кечыште мўжы 12 гектар утла кумдыкым чоҥештен эртен кертеш.

Мўжы еш кечыште 400-500 мл наре вўдым йўэш.

Кечкушко торашке чоҥештен каят гынат, мөңгешла корным муыт.



Фотом еш архив гыч валме.

– Ой, йдырем-колоем, кеч шортметым чарнышыч, уке гын вуемат коршташ тўҥале.

– Мый чарнен омыл, мый изишак каналтем.

\*\*\*

- Вашке мыйын изи шольым лиеш, – моктана Колуш.
- Кушеч палет? – öрын йодеш Мичуш.
- Кодшо годым авам больницыште кийыш – изи шўжарым кондыш. Кызыт ачам эмлымверыште кия.

**31 май – Химикын кечыже.**

Снимкыште Йошкар-Ола гыч Сабрина Килпиненым ужыда. Тудо мураш, почеламутым лудаш йöрата. Бальный кушты-маш дене кылым куча, скрипке дене шокташ тунемеш. Мўкшын тувыржым чиен, пластилин гыч изи мўкшым ненчен. «Мўкш гай пашаче лийнем», – оила Сабрина.



Сўретым чиялтыза.

### Судоку

			■	★		●
★		●	♥	▭		◊
●	■	◊		▭		
			▲	◊	▭	●
			▲	▭		▲
	●		▲	▭	▲	■
■		▲	●	▭		▭
▭	♥	★				

Ожно шошым пазарыште ужалышаш вургемым вондереш, укшеш сакалтеныт, ужал шудеш шареныт. У укшын да шошо вўдын вийышт вургемышке куснат, шоненыт. Вара вургемым кугу пуч семын пўтыреныт да поген пыштеныт. Пазар але ярминга кечын пўртүс виян вургемыштым ужалаш нангаеныт.

**«Ямде лий» 2020 ий 30 май**



Индекс: П4696.  
Тираж 1150 экз. Заказ  
Формат – А-4-8.  
Тўн редактор Л.В.СЕМЕНОВА.

[https://vk.com/yamde\\_lii](https://vk.com/yamde_lii)  
<https://ok.ru/yamdelii>  
E-mail: [yamde\\_lii@mari-el.ru](mailto:yamde_lii@mari-el.ru)  
(документ кагазлан),  
[yamde\\_lii@mail.ru](mailto:yamde_lii@mail.ru)  
(автор-влаклан)  
Сайтын адресше:  
[yamdelii.rf](http://yamdelii.rf)

**УЧРЕДИТЕЛЬ-ВЛАК:** Марий Эл Республикысе культур, печать да калык-влакын пашаш шотышто министерстве, «Ямде лий» газет» кугыжаныш унитарный казна предприятий.

Газетым редакцийште погымо да версталыме, «Марий Эл Республикысе Правительствын типографийже» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Типографийын адресше: 424000, Йошкар-Ола, Комсомольский урем, 112.

Газетым Массовый коммуникаций сферыште да культур наследийым аралымаште законодательством шуктен шогымым эскерыше Федеральный службын Приволжский федеральный округысо управленийшытыже регистрироватыме.  
Номер – ПИ №ФС 18-1999,  
2005 ий 10 февралыште пуымо.

0+

Печатыш пуымо жап –  
14-00,  
фактически – 13-00

Авторын да редакцийын шонымышт түрлö лийын кертыт. Серыш-влак мөңгеш огыт колталт.  
Ак – кутырен келшыме почеш.

Редакцийын да издательыне адресше:  
424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалькше урем, 20-шо пöрт.  
Тел. 8(8362) 45-22-82(факс)

Конкурс

### Мыйын сурт сомылкам



Лена АЛЕКСАНДРОВА.  
Марко посёлко.



Ульяна НИКИТИНА.  
Марий Турек, Сардаял.



Коля ДУБИНИН.  
Оршанке, Марий Ернур.



### Мардеж

Мардеж талышнен пуа,  
Лүнгалтыт чодыра, уа.

– Мардеж, эркин, эркин, эркин,  
Мый улам чодыраште шкетын.  
Чарне лүшкымым, колат,  
Молан талышнен толат?  
Лүнгалтыт чодыра, уа,  
Мардеж шыматен пуа.

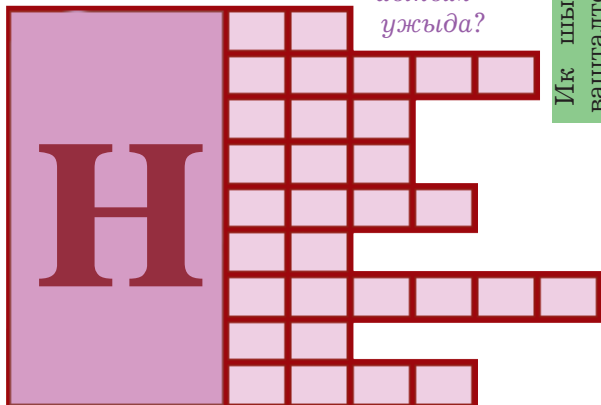
НИЛЬИНА.

Волжский, Карай.

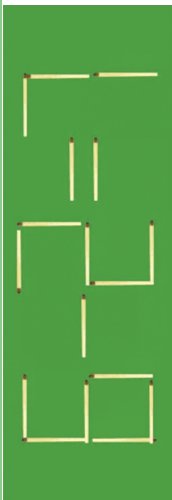


### Кроссворд

Сүретьште мыняр суртка-йыкым ужыда?



Ик шырге пырчымын верже дене ващталтен, чын ващмутым ыштыза.



### Тушто-влак

Пасушто мура-леш, тунамак куралеш.

\*\*\*

Кугыза ушыжым пасу покшелан монден коден.

\*\*\*

Ик каваным ныл шорык кўреш.

\*\*\*

Портывштө – нылыт, тўнө – кандаше.

### Задаче

Рвезын тунар шўжарже уло, кунар шольыжо. Но кажне шўжаржын шольыжо кок пачаш шукырак.

- а) Ешыште чылаже мыняр йоча уло?
- б) Тышеч мынярже рвезе да ўдыр?

Вашмут. Чылаже 7 йоча: 4 рвезе да 3 ўдыр.



Цифр-влакым радам дене ушыжа да лийч мыратм ният-тыза.



### ПОДПИСКЕ

1 гыч 10 июнь марте Подписке декаде эртаралтеш. «Ямде лий» газетлан шулдырак ак дене возалташ лиеш.

Индекс: П4696.

Ак – 298 тенгеат 62 ыр.



«Ямде лий» 2020 ий 30 май

Интернетысе сүреть-влакым кучылтмо.